

Radosław Borowski

Uniwersytet Łódzki / University of Lodz

 <https://orcid.org/0009-0003-5777-236X>

Wojna o Falklandy w debatach parlamentu brytyjskiego w 1982 roku

Summary

The Falklands War in the British Parliamentary Debates of 1982

This article focuses on the Falklands/Malvinas conflict, which took place between April 2 and June 15, 1982, between the United Kingdom and Argentina. It is presented through an analysis of parliamentary debates held in both houses of the institution during the war. The UK Parliament, comprising the House of Lords and the House of Commons, continues to serve as the central forum for the exchange of views between key political groups. Seats gained in general elections enable the winning political group to form a government.

Keywords: Falkland Islands, Malvinas, South Georgia, General Belgrano, Margaret Thatcher, Leopoldo Galtieri

Streszczenie

W artykule skoncentrowano się na konflikcie o Falklandy/Malwiny, który miał miejsce między 2 kwietnia a 15 czerwca 1982 r. i toczył się pomiędzy Wielką Brytanią a Argentyną. Przedstawiono go poprzez analizę sprawozdań debat parlamentarnych odbywających się w obu izbach tej instytucji w czasie trwania wojny. Parlament Zjednoczonego Królestwa, obejmujący Izbę Lordów jak i Izbę Gmin, niezmiennie odgrywa rolę centralnego forum wymiany poglądów pomiędzy kluczowymi ugrupowaniami politycznymi. Mandaty uzyskane w wyniku wyborów parlamentarnych umożliwiają zwycięskiemu ugrupowaniu politycznemu sformowanie rządu.

Słowa kluczowe: Falklandy, Malwiny, Georgia Południowa, General Belgrano, Margaret Thatcher, Leopoldo Galtieri

© by the author, licensee University of Lodz – University of Lodz Press, Lodz, Poland. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution license CC-BY-NC-ND 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

Funding Information: Not applicable. **Conflicts of interests:** None. **Ethical Considerations:** The Authors assure of no violations of publication ethics and take full responsibility for the content of the publication.

Declaration regarding the use of GAI tools: not used

Received: 2025-06-02. Verified: 2025-06-05. Revised: 2025-07-22. Accepted: 2025-07-31

Wprowadzenie

W dniu 6 kwietnia 2020 r. zawieszono negocjacje pomiędzy Argentyną a koreańskim producentem samolotów szkolno-bojowych FA-50. Rząd Argentyny miał w planach zakup 10 maszyn tego typu. Powodem zawieszenia prac nie były pieniądze czy zmiana planów władz Argentyny, a fotele katapultowe stosowane w FA-50. Produkowane są one w Zjednoczonym Królestwie, a ich sprzedaż do Argentyny jest objęta sankcjami. W chwili pisania niniejszej pracy siły powietrzne Argentyny dysponują do obrony granic swego rozległego terytorium jedynie samolotami szturmowymi A-4AR Fightinghawk, pochodzącymi jeszcze z lat siedemdziesiątych XX w., oraz lokalnie produkowanymi samolotami szkolnymi typu Pampa¹. Jest to konsekwencja wydarzeń, jakie miały miejsce w 1982 r. na Falklandach, w odległym o około 15 000 km zamorskim terytorium Zjednoczonego Królestwa. Wówczas to, 2 kwietnia wojska argentyńskie zbrojnie zajęły cały archipelag. Pomimo lat, jakie upłynęły od wojny, konflikt falklandzki wciąż pozostaje nierozwiązany.

W niniejszej pracy nie skupiono się jedynie lub przede wszystkim na opisie czy analizie samego konfliktu wraz z jego konsekwencjami, które wciąż możemy odnotowywać w relacjach między obydwoma państwami. Podjęto natomiast próbę ukazania tych wydarzeń poprzez analizę debat parlamentu brytyjskiego, jakie miały miejsce w owym czasie i spojrzenia na konflikt oczami członków obu izb tej instytucji.

Źródeł konfliktu można by upatrywać w zawiłej historii wysp. Zarówno Argentyńczycy, jak i Brytyjczycy dowodzą swych pełnych praw do archipelagu. Mieszkańcy Argentyny czują się spadkobiercami dawnego imperium hiszpańskiego, a sporne wyspy określają wyłącznie mianem Malwinów. Zarówno nazwa, jak i sam ląd zostały przejęte od dawnej francuskiej kolonii jeszcze przez Hiszpanów. Już wtedy jednak na tym terenie istniał brytyjski przyczółek. Wielka Brytania wreszcie oficjalnie zajęła cały archipelag². Z czasem zaczęli napływać osadnicy, a dziś to właśnie Falklandczycy identyfikujący się niemal jednoznacznie z dawną metropolią są głównym argumentem kolejnych londyńskich rządów za zachowaniem zwierzchności nad Falklandami. Jednak aż do kwietnia 1982 r. spór o wyspy nie wywoływał większych perturbacji. W dodatku najczęściej oba państwa utrzymywały dobre lub nawet bardzo dobre relacje. Niewiele wskazywało na możliwość wybuchu regularnego konfliktu zbrojnego³. Niezwykła akcja wojsk argentyńskich i następująca po

¹ *Argentyna rezygnuje z zakupu nowych myśliwców*, <https://portalmilitarny.pl/wiadomosci/argentyna-rezygnuje-z-zakupu-nowych-mysliwcow/> (dostęp: 24 III 2024).

² M.F. Gawrycki, *Historia Malwinów (Falklandów)*, Warszawa 2018, s. 111–130.

³ M. Lisińska, *Kraj srebrnej rzeki. Argentyna od spotkania światów do czasów współczesnych*, Kraków 2022, s. 95.

niej reakcja brytyjska były rezultatem sytuacji wewnętrznej, zarówno gospodarczej, jak i politycznej w obu państwach.

Argentyną w tym czasie władała junta wojskowa. Wojskowi przejęli władzę w marcu 1976 r., w wyniku przewrotu, aresztując dotychczasową prezydent Izabelę Peron. Zmiana rządów budziła nadzieje u licznych Argentyńczyków. Armia miała zaprowadzić w kraju spokój po latach politycznie motywowanych rozruchów, a także powstrzymać pogarszający się stan gospodarki⁴. Nowa administracja skupiła się jednak przede wszystkim na walce z potencjalną opozycją, aż wreszcie celem służb bezpieczeństwa mógł stać się niemal każdy mieszkaniec Argentyny. Narastająca brutalność wojskowego reżimu i brak realnych pomysłów na poprawę sytuacji bytowej mieszkańców w końcu zmieniły nastroje Argentyńczyków. Uliczne demonstracje kobiet domagających się informacji o zaginionych członkach rodzin i wreszcie protesty wśród robotników, którzy tradycyjnie stanowili zaplecze ruchu peronistowskiego, były sygnałem utraty poparcia społecznego umożliwiającego skuteczne utrzymywanie władzy. Inwazja i zbrojne zajęcie archipelagu Wysp Malwińskich w pierwszej chwili wywołały euforię i powrót poparcia dla generałów⁵.

Juntę wojskową tworzyli głównodowodzący trzech rodzajów sił zbrojnych. Na jej czele stał okresowo wybierany wśród wojskowych prezydent. W 1982 r. takim prezydentem był Leopoldo Fortunato Galtieri⁶. Decyzję o podjęciu ataku wspomagala wyjątkowo wysoka pozycja Argentyny wśród południowoamerykańskich sojuszników Stanów Zjednoczonych, wiara w stan i wyposażenie wojsk argentyńskich, a co najważniejsze powszechnie panująca opinia o niezwykle słabej kondycji Wielkiej Brytanii. Po zakończeniu II wojny światowej kraj ten borykał się z wieloma problemami ekonomicznymi. Stabilność brytyjskiej waluty funta szterlinga niejednokrotnie ratowana była przez pomoc Stanów Zjednoczonych. Wsparcie to miało jednak swe konsekwencje w uzależnianiu politycznym Brytanii od tego potężnego sojusznika. Po upadku imperialnego statusu kraj zdawał sobie także nie radzić z wyzwaniami polityki zagranicznej. Dowodów na to było wiele: klęska interwencji w czasie kryzysu sueskiego⁷, trwający od lat sześćdziesiątych i niesłabnący konflikt w Irlandii Północnej⁸, wreszcie nawet jawny bunt rządu afrykańskiej kolonii Rodezji wobec decyzji władz brytyjskich⁹.

⁴ *Ibidem*, s. 163–168.

⁵ *Ibidem*, s. 173–179.

⁶ P. Treffer, *Siły zbrojne i polityka w Argentynie, Brazylii i Chile. Historia i współczesność*, Toruń 2014, s. 388–390.

⁷ O przerwaniu i tym samym klęsce brytyjsko-francuskiej wojskowej interwencji w Egipcie zdecydował między innymi prezydent Stanów Zjednoczonych Dwight Eisenhower. Stawką była właśnie stabilność brytyjskiej waluty, której los zależał od wpływów amerykańskich. C. Elkins, *Dziedzictwo przemocy. Historia imperium brytyjskiego*, Kraków 2025, s. 641–647.

⁸ P. Taylor, *Provos: The IRA and Sinn Féin*, London 1998, s. 45–120.

⁹ L. James, *The Rise and Fall of the British Empire*, London 1994, s. 607–620.

W momencie argentyńskiej agresji w Zjednoczonym Królestwie rząd tworzyła partia konserwatywna z Margaret Thatcher w roli szefowej partii i osoby piastującej urząd premiera¹⁰. Kończyła się właśnie pierwsza kadencja konserwatystów. W roku 1983 miały odbyć się kolejne wybory do parlamentu brytyjskiego. Partia Thatcher zwyciężyła w wyborach 1979 r. i utworzyła gabinet rządowy z hasłami i programem radykalnych reform gospodarczych i nadziejami na odbudowę wizerunku kraju na arenie międzynarodowej. Gospodarka brytyjska miała zmienić swój charakter. Wyjątkowo jak na kraje zachodniej Europy, socjalny i scentralizowany system miał przejść szybką wolnorynkową transformację. Zniknąć miały wielkie deficytowe państwowe korporacje kontrolujące często całe branże na lokalnym rynku. Przedsiębiorstwa miały być prywatyzowane, a te wymagające dotacji państwowych winny zostać zamknięte.

W początkowej fazie reformy nie przyniosły oczekiwanych natychmiastowych rezultatów. Pojawiły się kłopoty budżetowe. Jedną z metod poradenia sobie z płynnością finansową były cięcia finansowe dokonywane na przykład w konwencjonalnych siłach zbrojnych¹¹.

Takim zabiegom miał ulec jedyny okręt brytyjskiej marynarki wojennej na Falklandach lodołamacz HMS Endurance. Prywatyzacje w pierwszej fazie przyniosły nagły wzrost bezrobocia i odczuwalne pogorszenie sytuacji materialnej wśród wielu Brytyjczyków i tym samym spadek poparcia dla konserwatywnej większości w parlamencie, co mogło zaowocować przegraną w nadchodzących wyborach.

W wyniku wyborów Partia Konserwatywna uzyskała w Izbie Gmin 339 miejsc, Partia Pracy 269, Partia Liberalna 11, a pozostałe 16 miejsc zajęli posłowie z partii nacjonalistycznych, socjaldemokracji i posłowie niezależni¹². Ze względu na sytuację na Falklandach Margaret Thatcher utworzyła nieformalne ciało doradcze zwane gabinetem wojennym. W jego skład weszli między innymi członkowie jej gabinetu¹³. Mieli oni odegrać ważną rolę zarówno w pracach gabinetu, jak i sku-

¹⁰ J. Blundell, *Margaret Thatcher. Portret Żelaznej Damy*, Poznań 2010, s. 150–152.

¹¹ C. Moore, *Margaret Thatcher. Autoryzowana biografia*, Warszawa 2019, s. 727–736.

¹² *Politics Past*, <https://www.theguardian.com/politics/politicspast/page/0,9067,1207192,00.html> (dostęp: 4 X 2024).

¹³ Nazwa „Gabinet wojenny” dla ciała doradczego w sprawach konfliktu z Argentyną była określeniem nieformalnym, niemniej przyjęła się i była powszechnie używana. Thatcher już dzień po argentyńskiej inwazji, 3 kwietnia, z członków swego gabinetu utworzyła ciało doradcze w sprawach konfliktu. W jego skład weszli minister spraw zagranicznych Peter Carington, którego po rezygnacji zastąpił Francis Pym, minister obrony John Nott, minister spraw wewnętrznych William Whitelaw, kanclerz skarbu Geoffrey Howe, a także przewodniczący partii konserwatywnej i członek gabinetu Cecil Parkinson. M.F. Gawrycki, *op. cit.*, s. 206–207.

tecnie reprezentować rząd podczas debat parlamentarnych. Czołowymi postaciami, którym powierzono to zadanie, byli minister spraw zagranicznych Peter Carington, a po jego rezygnacji Francis Pym, a także minister obrony John Nott¹⁴. Ze względu na liczbę posłów w Izbie Gmin partią tworzącą gabinet cieni i będącą główną siłą opozycyjną była Partia Pracy. Jej liderem i głównym oponentem Margaret Thatcher w Izbie w owym czasie był Michael Foot¹⁵.

Debaty parlamentarne

Dnia 19 marca na wyspie o nazwie Georgia Południowa, położonej około 1500 km na południowy wschód od Falklandów, wylądowali Argentyńczycy i wywiesili tam swoją flagę¹⁶. Incydent został zauważony przez władze brytyjskie. W stronę wyspy wyruszył HMS Endurance, a zdarzenie to trafiło pod obrady parlamentu. Debata rozpoczęła się 23 marca. W Izbie Gmin zjawiał się Richard Luce. Był on ministrem stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Ponieważ Luce reprezentował Ministerstwo Spraw Zagranicznych, jego głównym oponentem był przedstawiciel oficjalnej opozycji z gabinetu cieni, pełniący w nim rolę ministra spraw zagranicznych. W 1982 r. był nim Denis Healey, członek parlamentu z Partii Pracy.

Incydent nie był wygodny dla partii rządzącej. Opozycja mogła go powiązać z planowanymi cięciami w siłach zbrojnych. W planach redukcji znajdował się też jedyny okręt brytyjskiej marynarki na południowym Atlantyku, Endurance. Zarówno Healey, jak i dawny lider Partii Pracy Callaghan z powodzeniem eksploatowali oba te elementy. Sugerowano nawet, że plany rządu wobec Endurance sprowokowały Argentyńczyków do działania¹⁷. Kwestia obywateli Argentyny przebywających na Georgii Południowej nie została rozwiązana i powrócono do niej 30 marca. Tymczasem zaczęły ją już opisywać brytyjskie gazety i powoli stawało się jasne, że sytuacja wokół Wysp Falklandzkich jest poważna.

¹⁴ C. Moore, *op. cit.*, s. 765–782.

¹⁵ *The Michael Foot Story*, http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/932797.stm (dostęp: 15 X 2024).

¹⁶ Byli to oficjalnie pracownicy firmy zajmującej się handlem złomem. Właściciel przedsiębiorstwa miał zawartą umowę z brytyjską spółką, jednak nie posiadał zezwoleń na działanie na Georgii Południowej. Na wyspę dostarczyła ich argentyńska marynarka wojenna. K. Kubiak, *Falklandy – Port Stanley 1982*, Warszawa 2007, s. 39–42.

¹⁷ UK Parliament, Hansard, South Georgia (Falkland Islands Dependencies), vol. XXI, Debata w Izbie Gmin, 23 III 1982, [https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-03-23/debates/639304db-6224-46d3-a5ea-b44f251e2d19/SouthGeorgia\(FalklandIslandsDependencies\)](https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-03-23/debates/639304db-6224-46d3-a5ea-b44f251e2d19/SouthGeorgia(FalklandIslandsDependencies)) (dostęp: 5 XI 2024).

Debatę ponownie rozpoczął minister stanu Luce, przede wszystkim, aby zapewnić, że rząd pracuje nad dyplomatycznym rozwiązaniem incydentu. Był to już jedynie wybieg. Margaret Thatcher i jej gabinet zdawali sobie sprawę z trudnej sytuacji, a władze Argentyny wciąż nie były gotowe do rozmów. Podczas debaty, prócz członków opozycji, ministrów gabinetu rządzącego nie oszczędzali także sami konserwatyści lub posłowie zwykle sprzyjający tej partii. Tak było w przypadku Enocha Powella, reprezentującego Ulsterskich Unionistów, jak i Bernarda Braine, aktywnego członka Partii Konserwatywnej. Braine stwierdził, że pomysły wycofania *Endurance*, jak i polityka sprzyjająca pogłębianiu uzależniania Falklandczyków od Argentyny mogły w efekcie zachęcić rząd generała Galtieri do ostatnich, ryzykownych posunięć. Opozycja koncentrowała się na temacie sił zbrojnych. Za ten resort w gabinecie cieni odpowiadał Patrick Duffy i też, podobnie jak większość członków Partii Pracy, podnosił w swoich pytaniach właśnie kwestię stanu i możliwości użycia sił zbrojnych. W odpowiedzi Luce zapewnił, że rząd pracuje nad dyplomatycznym rozwiązaniem problemu, ale też HMS *Endurance* pozostanie na Falklandach¹⁸. Incydent na Georgii Południowej był także dyskutowany w Izbie Lordów. Podobnie jak w przypadku Izby Gmin odbywało się to 23 i 30 marca. Panującą tam sytuację przedstawiał minister spraw zagranicznych i także lord, Peter Carington¹⁹.

W dniu inwazji, 2 kwietnia Izba Gmin zebrała się, aby przedyskutować sytuację wokół Wysp Falklandzkich. Stało się to na wniosek przewodniczącego Izby Gmin²⁰ Francisa Pyma. Do opinii publicznej, jak i do członków parlamentu zaczęły docierać sygnały o trudnej sytuacji na południowym Atlantyku, jednak wciąż nie były to potwierdzone informacje. Pym przemawiał w uspokajającym tonie, wspierany przez Lorda Tajnej Pieczęci, czyli rzecznika rządu do spraw zagranicznych Humphreya Atkinsa. Pomimo uspokajającego tonu lider Izby zaznaczył jednak, że w momencie eskalacji konfliktu może zająć potrzeba zwołania Izby w dniach następnych. Debata odbywała się w piątek, a więc w dzień kończący posiedzenia parlamentu. W sobotę lub niedzielę zwoływano posiedzenia izb jedynie w bardzo wyjątkowych sprawach, takich jak wojna. Pym natychmiast spotkał się z atakiem ze strony

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ UK Parliament, Hansard, South Georgia (Falkland Islands Dependencies), vol. CDXXVIII, Debata w Izbie Lordów, 23 i 30 III 1982, <https://hansard.parliament.uk/search/Debates?startDate=1982-03-21&endDate=1982-03-30&searchTerm=falkland&house=Lords&partial=False&sortOrder=0> (dostęp: 5 VII 2025).

²⁰ Przewodniczący Izby Gmin jest członkiem większości parlamentarnej w randze ministra. Przewodniczący organizuje pracę rządu w parlamencie. W wyjątkowych sytuacjach może także zastępować premiera w trakcie debat i zapytań. *Leader of the House of Commons*, <https://www.parliament.uk/about/mps-and-lords/principal/leader-commons/> (dostęp: 18 VII 2024).

Johna Silkina, pełniącego rolę sekretarza bądź wiceministra obrony w gabinecie cieni. Silkin, podobnie jak inni członkowie Partii Pracy, zarzucił gabinetowi Thatcher prowokowanie strony argentyńskiej poprzez brak zdecydowanego działania brytyjskiego rządu. Pym, pomimo medialnych doniesień, wciąż nie miał do przekazania Izbie żadnych potwierdzonych informacji.

Oprócz labourzystów, którzy tworzyli oficjalną opozycję i gabinet cieni, bardzo aktywną postacią był David Owen. Był już członkiem Partii Pracy pełnił w rządzie Jamesa Callaghana rolę ministra spraw zagranicznych, lecz jeszcze przed wyborami z 1979 r. współtworzył Partię Socjaldemokratyczną. Jego pytania dotyczyły przede wszystkim mieszkańców wysp. Miało to o tyle uzasadnienie, że niekoniecznie każdy Falklandczyk mógł posiadać pełnię praw przysługującą rodzimym Brytyjczykom²¹. Był jedynym przedstawicielem swojej partii w Izbie Gmin, desperacko walczył o jej przetrwanie, przez to stawał się niejako opozycją także wobec oficjalnej opozycji²².

Potwierdzone publicznie wieści o inwazji wreszcie dotarły do Wielkiej Brytanii i w związku z tym w sobotę 3 kwietnia zebrał się parlament, aby wysłuchać stanowiska premier Margaret Thatcher. Szefowa rządu przedstawiła Izbie aktualną sytuację i powody, które stały za opóźnionym poinformowaniem parlamentu o agresji. Wyjaśniała przebieg zdarzeń do czasu ataku i sposób postępowania rządu. Okazało się, że już 31 marca rząd był świadom intencji władz Argentyny. Tego właśnie dnia w stronę Falklandów wyruszyła grupa argentyńskich okrętów marynarki wojennej.

Premier przekazała informacje o staraniach dyplomacji brytyjskiej w Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ), a także zdobyciu wsparcia na arenie międzynarodowej. Głównie chodziło o prezydenta Stanów Zjednoczonych Ronalda Reagana. W przemowie udowadniała prawo Wielkiej Brytanii do archipelagu Falklandów i konieczność ich obrony. Przy okazji zaatakowała Partię Pracy, wskazując, że w przypadku podobnego wydarzenia, jakie miało miejsce w 1976 r., gabinet tej partii nawet nie poinformował o nim żadnej z izb parlamentu.

Jeszcze przed sobotnią debatą utworzony został gabinet wojenny. Premier Thatcher podjęła już faktycznie decyzję o odbiciu wysp. Jednak, aby tego dokonać, oprócz wsparcia międzynarodowego potrzebne było także silne oparcie wśród reprezentantów kraju, a więc parlamentarzystów. Jej głównym oponentem w debacie był odpowiednik premiera z gabinetu cieni Michael Foot. Wsparł on Thatcher w jej opinii o konieczności zbrojnego odzyskania archipelagu, jednak nie obyło się bez

²¹ Ustawa o obywatelstwie brytyjskim z 1981 r. nie uwzględniała mieszkańców Falklandów. Zostało to zmienione w ramach jej modyfikacji w 1983 r. *British Nationality Act 1981*, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1981/61> (dostęp: 11 VII 2025).

²² UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXI, Debata w Izbie Gmin, 2 IV 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-04-02/debates/113ca0a4-83ad-41ae-8e42-109a4c3f86a8/FalklandIslands> (dostęp: 6 XI 2024).

krytyki. Zarzuty posłów Partii Pracy były związane głównie z wydarzeniami poprzedzającymi inwazję i brakiem pomysłów rządu na dyplomatyczne rozwiązanie sporu – chodziło tu głównie o bierność wobec prowokacji argentyńskich. Według tych tez brak reakcji mógł być odbierany jako słabość zachęcająca do agresji. W dodatku, według opozycji, Wielka Brytania wydawała się być zaskakiwana posunięciami Argentyny. Mogło to być dowodem na zapaść służb wywiadowczych. Jeden z posłów opozycji, Edward Rowlands posunął się nawet do stwierdzenia, że służby brytyjskie miały dostęp do argentyńskiej korespondencji dyplomatycznej, nic z nią nie robiąc.

W tej inicjującej dyskusję wokół konfliktu zbrojnego debacie premier Thatcher wspierał także minister obrony John Nott. Jego obecność była niezbędna ze względu na strategiczne plany militarne realizowane przez rząd. Dodatkowo to właśnie on stawał się głównym obiektem wszelkiej krytyki dotyczącej funkcjonowania resortu obrony. Parlament wyraził zdecydowane poparcie dla działań rządu w zakresie obrony posiadłości falklandzkich. Nie zabrakło jednak głosów krytycznych, także ze strony członków Partii Konserwatywnej i ponownie Enocha Powella²³, którego wypowiedź mogła zostać odebrana jako osobisty atak wymierzony bezpośrednio w premier.

Premier, wkrótce po objęciu urzędu, otrzymała przydomek „Żelazna Dama”. Powstał on w kontekście jej uwag na temat obrony przed Związkiem Radzieckim i jego sojusznikami; nie było jednak powodu, aby przypuszczać, że szanowna pani nie przyjęła tego określenia z zadowoleniem i nie była z niego dumna. W ciągu najbliższego tygodnia lub dwóch w tej Izbie, naród i sama szanowna pani dowie się, z jakiego metalu jest zrobiona²⁴.

Większość zarzutów koncentrowała się jednak na zaskoczeniu, jakiego doznał rząd. W zaistniałej sytuacji niezbędna stała się odbudowa poczucia dumy narodowej, co w praktyce oznaczało, że Margaret Thatcher zyskiwała swobodę w realizacji swoich zamierzeń²⁵.

²³ Powell był ważną postacią na brytyjskiej scenie politycznej oraz wieloletnim członkiem Partii Konserwatywnej, z którą związany pozostawał aż do 1974 r. W tym samym roku powrócił do Izby Gmin jako przedstawiciel Ulsterskiej Partii Unionistów. *Enoch Powell*, <https://members.parliament.uk/member/1023/career> (dostęp: 18 VII 2025).

²⁴ *Enoch Powell*, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-04-03/debates/3eaf995e-387a-4fb9-a244-927b5a8d87a7/FalklandIslands> [tłum. własne] (dostęp: 9 XI 2024). Jego krytyczna wypowiedź wywarła duże wrażenie w kręgach konserwatywnych; została nawet przywołana przez Margaret Thatcher w jej wspomnieniach. M. Thatcher, *Moje lata na Downing Street*, Warszawa 2012, s. 166.

²⁵ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXI, Debata w Izbie Gmin, 3 IV 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-04-03/debates/3eaf995e-387a-4fb9-a244-927b5a8d87a7/FalklandIslands> (dostęp: 9 XI 2024).

W wyniku narastającej krytyki medialnej w kolejnych dniach ze stanowiska ministra spraw zagranicznych ustąpił Peter Carington. Nowym ministrem został Francis Pym i też on zainicjował następną debatę w Izbie Gmin w sprawie konfliktu i jednocześnie przedstawienia planów polityki resortu. Przede wszystkim poinformował posłów o wyruszeniu korpusu ekspedycyjnego w stronę archipelagu. Minister reprezentował resort spraw zagranicznych i jego przemówienie miało na celu zasygnalizowanie, że pomimo planów zbrojnych wciąż trwały zabiegi dyplomatyczne. Poinformował o zerwaniu stosunków dyplomatycznych z Argentyną, a także planach nałożenia sankcji gospodarczych na agresora. Według jego informacji gospodarka argentyńska w dużym stopniu zależała od eksportu. Wielka Brytania była znaczącym centrum finansowym, więc pozostawało przekonać do tego inne państwa, przynajmniej te o znacznie większym potencjale. Pym już podczas debaty mógł się pochwalić pewnymi sukcesami na tym polu. Głównie w kwestii dyplomatycznej, jak odwoływania swych ambasadorów, ale też zaprzestania eksportu broni do tego kraju przez poszczególne państwa. Denis Healey jednak nie odniósł się do tych działań niemal wcale, natomiast zaraz po złożeniu gratulacji Pymowi z powodu objęcia przez niego nowego stanowiska, wyraził zdziwienie, że Margaret Thatcher nie poszła w ślady dawnego ministra spraw zagranicznych i podobnie jak on nie ustąpiła z fotela premiera. W swym przemówieniu trzymał się głównie wyznaczonego wcześniej kursu, polegającego na oskarżaniu konserwatystów o bierność lub brak skuteczności. Przytoczył przy tym kilka faktów o zignorowanych przez władze sygnałach świadczących o nadchodzących wydarzeniach. Były to jednak głównie doniesienia medialne. Choć też wskazał na nieistotne z punktu widzenia interesów kraju angażowanie sił brytyjskich w rejonie Morza Karaibskiego, co – jak się okazało – odciągało uwagę od spraw naprawdę ważnych.

Deбата tego dnia ujawniła także konflikty i niejednoznaczne opinie w samej Partii Pracy. Jej przedstawiciele atakowali błędy lub zaniechania dyplomacji przy jednoczesnym poparciu zaangażowania militarnego i tu Healey w pewnym momencie musiał stawić czoła pytaniom kolegi z jego własnej partii, Roberta Mellisha. Wyraził on wątpliwość co do sensu wysyłania grupy bojowej, oczekując jednocześnie samych sukcesów dyplomatycznych. Tego dnia w debacie uczestniczyli także członkowie partii liberalnej. Ich reprezentacja w parlamencie nie mogła się równać z dwoma wiodącymi ugrupowaniami, ale partia ta stanowiła trzecią siłę w Izbie Gmin. Podobnie jak Partia Pracy, liberałowie zwracali uwagę na cięcia militarne, jednak tło, jakie wybrali, było nieco inne. Był to czas, w którym trwały rozmowy nad inwestycjami dotyczącymi modernizacji komponentu bazowania morskiego arsenału nuklearnego. Rakiety typu Trident miały zastąpić używane dotychczas pociski Polaris. Był to program wyjątkowo kosztowny. Liberałowie, co im często zarzucano, byli temu przeciwni. Teraz jednak, gdy konieczne stało się użycie sił konwencjonalnych,

mających ulec redukcji, starali się to wykorzystać. Całe posiedzenie zakończył minister obrony, przedstawiając plany i odpowiadając na wcześniejszą krytykę swego resortu. Wymienił on skład grupy bojowej, a także jej dowództwo. Minister założył, że 12 kwietnia cała brytyjska grupa bojowa znajdzie się w okolicach Wysp Falklandzkich, a jej pierwszym zadaniem będzie utworzenie zamkniętej strefy wokół archipelagu. Było to poniekąd odpowiedzią na sugestie Keitha Speeda. Zastanawiał się on nad możliwością stworzenia pewnej strefy bezpieczeństwa, choć jego wywód zmierzał raczej w stronę zabezpieczenia obszaru przed możliwą infiltracją przez siły Związku Radzieckiego. Minister Nott odrzucił także wszelkie zarzuty wobec cięć finansowych na korzyść programu nuklearnego. Według jego zapewnień planem rządu nie tyle było oszczędzanie na marynarce wojennej, co raczej zwiększanie na nią wydatków, przy jednoczesnym kontynuowaniu modernizacji sił nuklearnych. Wymagała tego sytuacja międzynarodowa, a w szczególności zagrożenie ze strony Związku Radzieckiego²⁶.

Dokładnie tydzień później, 14 kwietnia, w Izbie Gmin pojawiła się Margaret Thatcher. Pierwsze brytyjskie jednostki już dotarły w rejon konfliktu i to właśnie był powód owej wizyty. Zgodnie z planem ustanowiono wokół wysp obszar zamknięty, a dodatkowo w to miejsce zmierzała jeszcze główna część sił przeznaczonych, wciąż według narracji konserwatystów, do wywarcia odpowiedniego nacisku na agresora²⁷. Złożona była jednak również z lotniskowców i okrętów wiozących desant, a więc jednostek, które można by natychmiast użyć do uderzenia na cele argentyńskie. Jednak dla złagodzenia wypowiedzi premier dodawała, że wciąż trwają usilne zabiegi dyplomatyczne. Do Argentyny miał udać się w tym celu sekretarz stanu w gabinecie Ronalda Reagana Alexander Haig. Premier tym samym dała do zrozumienia, że po zerwaniu relacji dyplomatycznych z władzami Argentyny Zjednoczone Królestwo ma wciąż pełne wsparcie w postaci administracji Stanów Zjednoczonych. W dodatku siły brytyjskie, jak zakomunikowała, zmierzały na Falklandy, aby przede wszystkim wyegzekwować rezolucję 502 ONZ, w której była mowa o zaniechaniu działań zbrojnych²⁸. Pochwaliła się pełnym poparciem państw Wspólnoty Europejskiej, a także Kanady, Australii i Nowej Zelandii. Dalsza część debaty polegała na deklarowaniu całkowitego poparcia dla działań

²⁶ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXI, Debata w Izbie Gmin, 7 IV 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-04-07/debates/59f186c9-de0d-494b-bec6-c1e60d903058/FalklandIslands> (dostęp: 11 XI 2024).

²⁷ W dniu 7 kwietnia do wysp zbliżył się pierwszy brytyjski podwodny okręt atomowy. Zapowiedziano wówczas utworzenie w obszarze 200 mil morskich strefy zamkniętej wokół Wysp Falklandzkich. Oficjalnie ogłoszono to 12 kwietnia. K. Kubiak, *op. cit.*, s. 86.

²⁸ *Resolution 502 (1982) of 3 April 1982*, <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/435/26/pdf/nr043526.pdf> (dostęp: 11 XI 2024).

rządu i dyplomacji. Gratulowano przy tym głównie Alexandrowi Haigowi wkładu i wysiłku włożonego w pokojowe rozwiązanie konfliktu. Gratulowali i popierali wszyscy liderzy partii opozycyjnych, jedynie Enoch Powell zwrócił uwagę na początkowe problemy administracji brytyjskiej. Posłowie z tak zwanych tylnych ław wypowiadali się w imieniu obszarów, którymi się na co dzień zajmowali, lecz zazwyczaj w kontekście konfliktu falklandzkiego. Poruszono kwestie innych posiadłości brytyjskich, takich jak Gibraltar, wspomniano też na przykład mniejszość walijską zamieszkującą Argentynę. Na koniec głos zabrał minister Pym. Przedłożył oficjalne stanowisko swojego resortu. Wypowiedź jego niczym się jeszcze nie wyróżniała, natomiast mógł już poinformować Izbę o raporcie, jaki złożył ewakuowany wcześniej gubernator Falklandów. Ze względu na późną porę tradycyjne przesłuchanie ministra przesunięto na dzień 19 kwietnia²⁹.

Tego dnia minister złożył Izbie wyjaśnienia co do swej działalności i planów. Miał zamiar udać się do Stanów Zjednoczonych na konsultacje z Alexandrem Haigem, aby przekazać stanowisko władz brytyjskich. Poprzednie rozmowy nie zakończyły się sukcesem. Argentyna stała twardo na swym zdobyczym stanowisku. Tym razem jednak za argument mogła służyć rezolucja ONZ, wsparcie EWG i zbliżająca się do Falklandów brytyjska armada. W odpowiedzi Healey, oprócz tradycyjnych podziękowań i wyrażenia wsparcia Partii Pracy, odniósł się do statusu rodowitych Falklandczyków. Konserwatyści w przeszłości przeforsowali ustawę o obywatelstwie brytyjskim, w której nie uwzględniono mieszkańców Wysp Falklandzkich. W wypadku obecnego kryzysu mogło to skutkować tym, że łatwo w niedalekiej przyszłości mogliby zostać Argentyńczykami. Jeśli natomiast by tego nie chcieli, to właściwie nie istniała podstawa prawna, do której mogliby się odwołać. Minister odrzucił wszelkie dotyczące obywatelstwa Falklandczyków zarzuty, nie odniósł się do wymienionej ustawy, ale jednocześnie zapewnił, że wszyscy chcący przybyć do Zjednoczonego Królestwa mogą to zrobić. Padły również pytania o możliwość, po wycofaniu się sił argentyńskich, ustanowienia administracji międzynarodowej, jak i propozycje utworzenia pewnej wspólnoty południowoatlantyckiej, która w zamysłach mogłaby politycznie wiązać wszystkie kraje regionu. Jednak nikt nie sprecyzował, jaką formę taka organizacja miałaby przyjąć. Ponieważ było to wystąpienie szefa dyplomacji, posłów interesowały postępy w działaniach jego resortu. Minister zapewniał, że priorytetem rządu brytyjskiego wciąż było pokojowe rozwiązanie konfliktu³⁰.

²⁹ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXI, Debata w Izbie Gmin, 14 IV 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-04-14/debates/021188b6-16a8-4dc9-869b-1ae2a2e5e403/FalklandIslands> (dostęp: 11 XI 2024).

³⁰ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXII, Debata w Izbie Gmin, 19 IV 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-04-19/debates/d9946cbf-704b-4acd-8036-c3eb444c8eb8/FalklandIslands> (dostęp: 12 XI 2024).

Dnia 25 kwietnia siły brytyjskie zdołały odbić z rąk argentyńskich, zajętą 3 kwietnia, wyspę Georgia Południowa. Następnego dnia premier Margaret Thatcher przybyła do Izby Gmin, aby powiadomić członków parlamentu o tych wydarzeniach. Rozpoczęła jednak od informacji o postępach w staraniach dyplomatycznych. W tym czasie w Stanach Zjednoczonych przebywał jeszcze minister Pym. Miał on tam pracować z sekretarzem Haigem nad stanowiskiem brytyjskim w rokowaniach z Argentyną. Tymczasem Georgia Południowa powróciła w ręce brytyjskie. Był to niewątpliwý sukces. Brytyjczycy w operacji nie ponieśli żadnych strat, jednocześnie zdołali zatopić argentyński okręt podwodny Santa Fe. W debacie pojawiły się w związku z tym pytania, czy prowadzone akcje zbrojne nie spowodują stordowania rozmów pokojowych. Premier jednak, podobnie jak inni członkowie partii konserwatywnej, zasłaniała się artykułem 51 Karty Narodów Zjednoczonych, w którym była mowa o prawie do obrony własnego terytorium³¹. Tym samym Thatcher wyłączyła Georgię Południową z przynależności zarówno prawnej, jak i geograficznej do obszaru falklandzkiego. W odpowiedzi na kolejne pytania dotyczące pokojowych zabiegów dyplomatów, a także możliwości wywarcia nacisku na władze argentyńskie poprzez sankcje gospodarcze, premier stwierdziła, że wysłana grupa zadaniowa jest już bardzo blisko celu, obszar geograficzny cechuje się małą przewidywalnością pogodową. W związku z tym nie jest pewne, jak długo można utrzymywać te siły w jednym miejscu. Sankcje gospodarcze natomiast, nawet jeśli partycypują w nich gospodarki tak potężne jak Stany Zjednoczone, to narzędzie długofalowe, które może przynieść rezultaty dopiero po latach³².

Z inicjatywy opozycji dwa dni później, 29 kwietnia, rozpoczęła się debata na temat obiecanych przez rząd Margaret Thatcher postępów w pracach brytyjskiej dyplomacji. Głównymi powodami debaty, jak się później okazało, były zapowiadane ustanowienie ścisłej blokady Falklandów przez marynarkę brytyjską oraz opublikowana w mediach wypowiedź jednego z dowódców, admirała Johna Woodwarda. Ostrzegł on o możliwej długiej i krwawej batalii. Mogło to sygnalizować, że do walki może wkrótce dojść.

Premier, wygłaszając przemówienie, broniła w nim dotychczasowego postępowania swojego gabinetu. Według jej słów już od lutego 1982 r. trwały rozmowy dyplomatyczne z przedstawicielami władz Argentyny. Pomimo braku sygnałów, które mogłyby sugerować późniejsze postępowanie Argentyńczyków, rozmowy te nie przynosiły żadnych wymiernych rezultatów.

³¹ *Karta Narodów Zjednoczonych*, https://www.unic.un.org.pl/dokumenty/karta_onz.php# (dostęp: 12 XI 2024).

³² UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXII, Debata w Izbie Gmin, 26 IV 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-04-26/debates/346656cd-f805-4509-8ce8-df82bfe72252/FalklandIslands> (dostęp: 12 XI 2024).

Lider opozycji, Foot, wsparł dotychczasową politykę rządu, w tym wysłanie grupy zadaniowej i oparcie działań dyplomatycznych na administracji Stanów Zjednoczonych. Zwrócił jednak uwagę na niepewne podstawy prawne obecnych działań gabinetu Thatcher. Zależnie od potrzeb, premier posługiwała się deklaracją 502 lub artykułem 51 ONZ. W pewnych okolicznościach mogły się one jednak wykluczać, co mogłoby zaburzyć budowane międzynarodowe wsparcie. W podobnym tonie wypowiadali się inni czołowi politycy partii opozycyjnych. Chwaląc lub popierając wysiłki dyplomatyczne, ostrzegali jednocześnie przed eskalacją, którą mogłaby wywołać zastosowana blokada morska wysp. O takiej ewentualności spekulowały już media w Wielkiej Brytanii i zarówno konserwatyści, jak i opozycja korzystali chętnie z tego instrumentu. Dla reprezentantów gabinetu Thatcher byłaby to konsekwencja nieodpowiedzialnych decyzji władz Argentyny, natomiast przede wszystkim dla posłów Partii Pracy to wynik prowokacyjnych decyzji rządu³³.

Po inwazji wojsk argentyńskich kwiecień był wypełniony debatami także w Izbie Wyższej. Po rezygnacji ze stanowiska ministra spraw zagranicznych Petera Caringtona, debaty inicjował minister stanu John Gazoni, baron Belstead, jak i przewodnicząca Izby Lordów baronowa Janet Young. Debaty te miały nieco odmienny charakter od tych, które w podobnym czasie odbywały się w Izbie Gmin. Lordowie przede wszystkim interesowali się sytuacją bieżącą i planami rządu. Panowała raczej zgoda co do konieczności odzyskania Wysp Falklandzkich. Co prawda wielu członków Izby nalegało na rozważenie możliwości znalezienia dyplomatycznego rozwiązania kryzysu, jednak dominowało przekonanie, że by takie rozmowy mogły przynieść oczekiwane rezultaty, Argentyńczycy powinni najpierw opuścić wyspy. Nawet były wieloletni reprezentant Partii Pracy Emanuel Shinwell, baron Shinwell, w przeciwieństwie do swych kolegów obradujących w Izbie Gmin, uważał, że należało zakładać konieczność zbrojnego odebrania Falklandów. W dniu 29 kwietnia po ogłoszeniu przez rząd planów nałożenia ścisłej blokady archipelagu, lordowie w swych wypowiedziach dawali już wprost do zrozumienia, że zbrojna interwencja z całą pewnością wkrótce nastąpi³⁴.

W ramach ustanowienia ścisłej blokady Wysp Falklandzkich 1 maja siły brytyjskie rozpoczęły bombardowanie lokalnego lotniska i instalacji wykorzystywanych przez wojska argentyńskie. Dzień później został zatopiony, znajdujący się poza

³³ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXII, Debata w Izbie Gmin, 29 IV 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-04-29/debates/52286790-1d33-42de-aa1f-a02656baf7c3/FalklandIslands> (dostęp: 15 XII 2024).

³⁴ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. CDXXIX, Debata w Izbie Lordów, 29 IV 1982, <https://hansard.parliament.uk/Lords/1982-04-29/debates/304354d0-feeaa4503-b886-0f74a557bf18/TheFalklandIslands> (dostęp: 17 XII 2024).

strefą wykluczenia, argentyński krążownik ARA General Belgrano. W wyniku ataku zginęło ponad 300 argentyńskich żołnierzy i przebywających na okręcie cywilów³⁵.

Debata w Izbie Gmin nad tymi zdarzeniami rozpoczęła się 4 maja. Minister Pym złożył sprawozdanie z postępów prac resortu spraw zagranicznych, natomiast minister Nott streścił Izbie przebieg wydarzeń militarnych. Posłowie opozycyjni nie krytykowali samego ataku na lotnisko. Zgadzając się na zastosowanie blokady wysp, można było zakładać pewne konsekwencje tej decyzji. W ten sam sposób też wypowiadali się wszyscy liderzy głównych partii opozycyjnych. Akceptowali zbombardowanie lotniska, natomiast większość ich pytań dotyczyła zatopionego krążownika. Dokonanie ataku na okręt, który nie przekroczył granic strefy blokady i jednocześnie liczba ofiar po stronie argentyńskiej mogły, według nich, zaprzepaścić całkowicie zabiegi dyplomatyczne. Pym stwierdził jednak, że rozmowy o pokojowym zakończeniu sporu wciąż trwają, niezakłócone. Co prawda propozycje sekretarza Haiga zostały odrzucone przez stronę argentyńską, jednak obecnie powrócono do rozmów z nowymi koncepcjami, tym razem jednak za pośrednictwem prezydenta Peru. Ponieważ kraj ten miał poprawne stosunki ze wszystkimi państwami biorącymi udział w sporze, wiązano z tym pośrednictwem wielkie nadzieje. Podobnie też minister odpowiadał na zarzuty związane z niewystarczającym, według opozycji, zaangażowaniem brytyjskiej dyplomacji w ramach ONZ. Poinformował także o obiecanych przez sekretarza obrony USA Caspara Weinbergera wsparciu materiałowym dla brytyjskich sił zbrojnych.

Trudniejsze zadanie miał w tym czasie minister obrony Nott. Były dowody na to, że krążownik w chwili zatopienia nie znajdował się w ustalonej przez władze brytyjskie strefie blokady. Nie było w związku z tym powodu do ataku. Minister dowodził, że pomimo znacznej odległości od strefy, były wyraźne dowody na zagrożenie, jakie ten okręt stwarzał. Miało o tym świadczyć między innymi jego uzbrojenie. Natomiast sam atak był przeprowadzony po konsultacji z gabinetem premier Thatcher. Jeszcze przed końcem debaty tego dnia minister Nott powrócił z wiadomością o argentyńskim kontrataku na okręty brytyjskie oraz o ofiarach wśród brytyjskiej załogi. Konieczne stało się przedłużenie debaty o kolejny dzień³⁶.

W odpowiedzi na zatopienie krążownika Bergano Argentyńczycy uderzyli bezpośrednio w zgromadzoną brytyjską flotę. Uszkodzeniu uległ i następnie zatonał brytyjski niszczyciel HMS Sheffield. W wyniku ataku zginęło 20 marynarzy, a 24 odniosło rany³⁷. Były to pierwsze ofiary po stronie brytyjskiej. Straty własne dowodziły, że konflikt eskaluje.

³⁵ K. Kubiak, *Największe bitwy XX wieku. Falklandy*, Warszawa 1993, s. 24.

³⁶ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXIII, Debata w Izbie Gmin, 4 V 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-05-04/debates/90dbadbf-8481-462d-817b-17db8ef56c87/FalklandIslands> (dostęp: 18 XII 2024).

³⁷ K. Kubiak, *Falklandy...*, s. 125–133.

Liberałowie ponownie skupili się na zbrojeniach. Tym razem, według przedstawicieli tej partii, za możliwość ataku powinno się winić niewystarczające uzbrojenie okrętu, a tym samym wracała sprawa cięć budżetowych w Ministerstwie Obrony. Atak na argentyński krążownik, jak i również późniejszy kontratak na brytyjski niszczyciel opozycja uznała za utratę kontroli nad własnymi siłami na Atlantyku. Minister Nott jednak wciąż podkreślał, że pomimo ostatnich wydarzeń nie ma jeszcze mowy o toczącej się bitwie. Dowódcy podejmowali decyzje ze względu na rozwój wypadków, natomiast kłopoty z komunikacją wynikały z odległości, jakie dzieliły kraj z obszarem Wysp Falklandzkich.

Debatę zakończyło sprawozdanie ministra Pyma o postępach dyplomatycznych jego resortu. Wszelkie problemy z tym związane zrzucił on na postawę władz Argentyny. Instytucje je reprezentujące miały podejmować decyzje często się wykluczające, a to zmuszało brytyjską dyplomację do kolejnych zmian we własnej strategii i taktyce postępowania³⁸.

Dwa dni później minister złożył kolejne sprawozdanie z prac resortu. Władze argentyńskie odrzuciły propozycje brytyjskie przesłane im za pośrednictwem prezydenta Peru Fernando Belaúnde i sekretarza Haiga. Zakładały one zawieszenie broni, przy jednoczesnym wycofaniu wojsk argentyńskich i brytyjskich, zawieszeniu blokady morskiej wokół Falklandów, a także zniesieniu sankcji gospodarczych. Tymczasową władzę administracyjną nad wyspami miała przejąć wybrana i zatwierdzona przez obie strony grupa państw trzecich. Jednocześnie, jak kontynuował minister, trwały prace nad nowym porozumieniem, tym razem w oparciu o propozycje przedstawione przez Sekretarza Generalnego ONZ Javiera Pérez de Cuéllar. Według Pyma były one zbieżne z propozycjami wcześniejszymi. Argentyna twierdziła, że zamierzała zgodzić się z postulatami sekretarza, jednak jej przedstawiciele nie odnieśli się zupełnie do warunku konieczności wycofania własnych sił ze spornego obszaru. Według ministra rodziło to naturalne podejrzenia o nie szczere deklaracje przedstawicieli Argentyny³⁹.

Dnia 18 maja Margaret Thatcher oświadczyła Izbie, że wciąż trwają rozmowy brytyjskich przedstawicieli z sekretarzem generalnym ONZ. Jednak, ze względu na postawę władz Argentyny, nadal nie przynoszą oczekiwanych rezultatów. Buenos Aires nie dość, że nie zamierzało wypełnić warunków rezolucji Rady Bezpieczeństwa, to jeszcze zwiększyło swoją obecność wojskową na Falklandach. Premier stwierdziła, że w ciągu jednego lub dwóch dni rząd będzie miał pewność, czy

³⁸ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXIII, Debata w Izbie Gmin, 5 V 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-05-05/debates/11adc7a4-3486-4586-818a-fafa7144e7e6/FalklandIslands> (dostęp: 21 XII 2024).

³⁹ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXIII, Debata w Izbie Gmin, 7 V 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-05-07/debates/7ea8e78c-0a10-441e-ad9e-f5b37f8b6851/FalklandIslands> (dostęp: 23 XII 2024).

jakiegokolwiek porozumienie będzie możliwe do osiągnięcia. Tymczasem Wielka Brytania zamierzała kontynuować wywieranie presji militarnej na agresora⁴⁰.

Premier, zgodnie z obietnicą, po dwóch dniach przedstawiła Izbie Gmin stan negocjacji. Według Margaret Thatcher władze Argentyny odrzuciły kolejne propozycje złożone za pośrednictwem Sekretarza Generalnego ONZ. Na takim rezultacie rozmów miały zawążyć roszczenia Argentyny, od których jej władze nie zamierzały odstąpić. Było to między innymi żądanie udziału rodowitych Argentyńczyków w przyszłej lokalnej administracji w wysokości 50% jej składu, natychmiastowe odesłanie wszystkich sił brytyjskich na ich poprzednie miejsca bazowania, a także powiązanie statusu wysp Georgii Południowej i Sandwich Południowy z Falklandami w przyszłej umowie. Pomimo że premier nie wyraziła tego wprost, oznaczało to eskalację sporu i wymagało podjęcia w krótkim czasie decyzji, które miały zawążyć na całym konflikcie. Wyręczył ją w tym David Owen, stwierdzając, że Wielka Brytania właśnie stanęła w obliczu przeprowadzenia inwazji zbrojnej na wyspy. Oznaczać to mogło ofiary, a w przypadku powodzenia takiej operacji, konieczność utrzymywania silnego kontyngentu wojskowego. Według posła następstwem akcji zbrojnej nie mogłyby być późniejsze przyjazne relacje z Argentyną, niezależnie od tego, kto będzie sprawował władzę w tym kraju. Owen krytykował przede wszystkim model lub myśl, jakie stały za formą negocjacji premier Thatcher. Podobnie jak lider opozycji Michael Foot uważał, że były one zaprojektowane pod wcześniej założoną koncepcję, która nie zakładała żadnych ustępstw, a więc według nich nie było mowy o negocjacjach, które wymagają czasem także i kompromisowego oddania pola. Krytyka liderów opozycji nie była jednak już tak jednoznaczna. Zarówno James Callaghan, jak i Denis Healey ograniczali się głównie do ostrzeżeń przed konsekwencjami decyzji rządu⁴¹.

Tego dnia w godzinach nocnych wojska brytyjskie przeprowadziły desant na wyspę Falkland Wschodni w okolicy osady San Carlos⁴². W dniu 24 maja Izbie Gmin relację z przebiegu walk zdał minister obrony John Nott. Rozpoczął od ogłoszenia sukcesu udanej, jak do tej pory, operacji militarnej. Podziękował członkom parlamentu za ich pełne wsparcie, dzięki któremu operacja ta miała szanse powodzenia.

⁴⁰ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXIV, Debata w Izbie Gmin, 18 V 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-05-18/debates/107e0570-504d-4d60-9800-7986c9d92503/FalklandIslands> (dostęp: 27 XII 2024).

⁴¹ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXIV, Debata w Izbie Gmin, 20 V 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-05-20/debates/e348886e-0a6a-486a-b54d-dcc1c6b1122f/FalklandIslands> (dostęp: 27 XII 2024).

⁴² K. Kubiak, *Falklandy...*, s. 160–161.

Głos w pierwszej kolejności zabierali przedstawiciele głównych partii opozycyjnych, w tym odpowiednik Notta z Partii Pracy John Silkin. Posłowie przede wszystkim gratulowali i wyrażali słowa poparcia dla żołnierzy i współczucia dla rodzin poległych, jednak najczęściej kończąc pytaniami na temat negocjacji pokojowych. Nawet irlandzki nacjonalista i jednocześnie socjalista Gerry Fitt oznajmił, że w tym wypadku naród irlandzki nie uznaje Wielkiej Brytanii za agresora. Padły także pytania o następne plany militarne, jak szybkość operacji, co miałyby zaoszczędzić ofiar, ustanowienie odpowiedniego odznaczenia na okoliczność tego wydarzenia, a także na temat konieczności wyrównania przywilejów żołnierzy z innych miejsc stacjonowania, w tym przede wszystkim z Irlandii Północnej. Minister nie udzielał zbyt daleko idących odpowiedzi. Twierdził, że dopóki trwa operacja wojskowa i przynosi oczekiwane rezultaty należałoby decyzje o jej przebiegu zostawić dowódcom. Natomiast czas na dyskusje o przyszłości Falklandów przyjdzie po jej zakończeniu⁴³.

W dniu 26 maja, ze względu na tym razem tragiczne wydarzenia, sam minister poprosił o zabranie głosu. Na początku wspomniął o ponownych i zakończonych sukcesem nalotach na lotnisko w Port Stanley, jednak następnie przeszedł do opisu kontrataków argentyńskich, których celem były brytyjskie okręty zabezpieczające desant. Uszkodzeniu uległy, a następnie zatonięły HMS Coventry i cywilny okręt zaopatrzenia Atlantic Conveyor. Chociaż większość członków załóg obu okrętów wyszła z ataku bez szwanku, to jednak zginęło ponad 20 marynarzy. Pomimo ofiar, według Notta, cała operacja przebiegała zgodnie z założeniami i w tym czasie desantowana wcześniej grupa bojowa była już gotowa do ataku na samą stolicę Port Stanley⁴⁴.

W czerwcu opozycja dwukrotnie dopytywała się jeszcze o przebieg konfliktu i plany resortu dyplomacji brytyjskiej. Jednym z powodów były doniesienia, głównie medialne, o zamiarze rezygnacji przedstawicieli Stanów Zjednoczonych z udziału w przyszłych negocjacjach pokojowych. Sekretarz Pym zaprzeczał tym informacjom, dodając, że wciąż jest za wcześnie na takie rozmowy, tym bardziej, że władze Argentyny nadal nie wykazują gotowości wycofania swych sił z walki.

⁴³ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXIV, Debata w Izbie Gmin, 24 V 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-05-24/debates/4b19572d-4ac6-44e7-bc6f-437c241aa640/FalklandIslands> (dostęp: 27 XII 2024).

⁴⁴ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXIV, Debata w Izbie Gmin, 27 V 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-05-27/debates/e225f682-bf20-404f-9727-d62d35ac2eb3/FalklandIslands> (dostęp: 2 I 2025). Nott nie wspomniął o utracie, w wyniku ataku, śmigłowców, które spłonęły na transportowcu. To na ich wsparciu opierał się pierwotny plan brytyjskich działań. K. Kubiak, *Falklandy...*, s. 186–187.

Inną kwestią nurtującą opozycję były relacje z kolejnym sojusznikiem Zjednoczonego Królestwa, Francją. Broń z tego właśnie państwa była głównie używana w atakach na brytyjską flotę, przy czym kraj ten pozostawał w sojuszu z Wielką Brytanią, wspierając ją na arenie międzynarodowej⁴⁵.

Dnia 10 czerwca złożył sprawozdanie szef Ministerstwa Obrony John Nott. Siły brytyjskie zbliżyły się do Port Stanley. Zwycięstwa na froncie wiązały się z kolejnymi stratami. Nott, aby, jak stwierdził, nie pomagać wrogowi, tym razem nie zamierzał ujawniać więcej szczegółów. John Silkin nie ustępował, wskazując, że wobec rosnących strat należy dokładnie ocenić stan sprzętu obronnego. Jego kolega partyjny Tam Dalyell ostrzegł, że Falklandy mogą zmienić się w brytyjski Wietnam. I w tym wypadku odpowiadając, minister zasłonił się koniecznością zachowania tajemnicy. Dodał jedynie, że pomimo pewnych strat wojska brytyjskie odnoszą wciąż głównie sukcesy⁴⁶.

W poniedziałek 14 czerwca już po godzinie 10 w nocy do Izby Gmin przysła premier Margaret Thatcher, aby, jeszcze nieoficjalnie, poinformować członków parlamentu, że dzień wcześniej oddziały brytyjskie wkroczyły do stolicy Falklandów, Port Stanley. Argentyńczycy wywiesili białe flagi i trwały rozmowy pomiędzy argentyńskim gubernatorem generałem Mario Mendezem i zastępcą dowódcy brytyjskich sił lądowych brigadierem Charlesem Johnem Watersem. Były to jeszcze nie w pełni potwierdzone informacje i z pełną relacją premier miała przybyć do parlamentu w dniu następnym, pomimo to już tego dnia liderzy głównych partii opozycyjnych złożyli gratulacje, w pierwszej kolejności siłom zbrojnym, ale też rządowi i samej premier⁴⁷. Na drugi dzień premier już oficjalnie ogłosiła, że dowódca brytyjskich sił lądowych na Falklandach generał Jeremy Moore odebrał kapitulację wszystkich sił argentyńskich na wyspach od generała Mario Mendeza. Po złożeniu relacji z przebiegu bitwy, przedstawieniu problemów logistycznych i planów nawiązania relacji z władzami Argentyny za pośrednictwem Szwajcarii już oficjalnie odniosła się do strat poniesionych przez brytyjski kontyngent. Odpowiedzieli jej

⁴⁵ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXV, Debata w Izbie Gmin, 9 VI 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-06-09/debates/2693dd5e-203a-45b8-a2e7-d0b08b84bde0/FalklandIslands> (dostęp: 3 I 2025). Argentyńskie lotnictwo wyposażone było w zakupione we Francji samoloty Dassault Super Étendard i przeciwokrętowe pociski rakietowe Exocet AM39. K. Kubiak, *Falklandy...*, s. 35–36.

⁴⁶ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXV, Debata w Izbie Gmin, 10 VI 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-06-10/debates/5465e4ac-3aeb-489b-b30f-dd03e2556e26/FalklandIslands> (dostęp: 3 I 2025).

⁴⁷ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXV, Debata w Izbie Gmin, 14 VI 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-06-14/debates/93f00048-2366-41e7-8def-42d2276a4bad/FalklandIslands> (dostęp: 4 I 2025).

przywódcy partii opozycyjnych, podobnie jak dnia poprzedniego, głównie gratulując i wspominając dzielność brytyjskich żołnierzy. Pojawily się już jednak pytania o przyszłość Wysp Falklandzkich i o rozmowy w ONZ. Im dłużej trwała dyskusja, tym ostrzejszą przybierała postać. Laburzysta George Faulknes zapytał o koszt utrzymania Falklandów w rękach brytyjskich. Nalegał, aby premier powiedziała, jakie nastąpią w związku z tym podwyżki podatków i cięcia budżetowe. Jego kolega Martin Flannery wreszcie oznajmił, że jest anachronizmem posiadać terytorium w odległości 8000 mil i zapytał, jak miałyby zareagować Wielka Brytania, gdyby to Argentyna zajęła któregoś dnia Szetlandy. Natomiast Ian Paisley, przywódca Partii Unionistycznej, znany i wpływowy lojalista ulsterski, gratulacje właściwie złożył jedynie, aby wspomnieć o Irlandii Północnej. Sytuację jej porównał do tej na Falklandach. Rolę generała Galitieri w tym wypadku miał pełnić premier Irlandii Charles Haughey. Sytuacja powoli wracała na dawny tor, dobrze znany członkom parlamentu⁴⁸.

Dyskusje dotyczące konfliktu z Argentyną w Izbie Lordów, zarówno w maju, jak i czerwcu, przebiegały podobnie jak w Izbie Gmin, zgodnie z rozgrywanymi się wydarzeniami. Na początku maja lordów jeszcze interesowały głównie sprawy związane z negocjacjami. Z pytań i wypowiedzi wynikało, że wiązali z nimi duże nadzieje na rozwiązanie konfliktu. Pracę resortu spraw zagranicznych relacjonował w Izbie Lordów minister stanu lord Belstead, przy czym zaczynał od oficjalnego oświadczenia złożonego w imieniu szefa resortu Francisa Pyma. Z biegiem czasu jednak, podobnie jak członkowie Izby Gmin, lordowie dowiadywali się o trudnościach związanych z osiągnięciem porozumienia z argentyńskim oponentem, aż wreszcie doszły do nich wieści o pierwszych starciach, następnie stratach po stronie brytyjskiej, a w końcu lądowaniu własnych sił zbrojnych na wciąż jeszcze wrogich brzegach Falklandu Wschodniego. W tym wypadku w roli relacjonującego mógł występować Thomas Trenchard, hrabia Trenchard, który pełnił funkcję ministra stanu w Ministerstwie Obrony, lub baronowa Young. Podobnie jak w poprzednich miesiącach debaty w Izbie Lordów odbywały się w atmosferze odmiennej od tej w Izbie Gmin. Członkowie Izby przede wszystkim zadawali pytania odnośnie do spraw bieżących. Oświadczenia miały raczej charakter wspierający działania rządu. Wyrażano dezaprobatę wobec postawy władz Argentyny w czasie negocjacji, a na wieści o ofiarach składano wyrazy współczucia. Frakcje polityczne niekoniecznie miały wpływ na styl tych wypowiedzi. Jednym z być może bardziej kontrowersyjnych tematów, jakie zaprzętały te dyskusje, była sprawa zachowania tajemnicy.

⁴⁸ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. XXV, Debata w Izbie Gmin, 15 VI 1982, <https://hansard.parliament.uk/Commons/1982-06-15/debates/39c162f7-da2b-4e6e-a42d-1e90c67a1901/FalklandIslands> (dostęp: 7 I 2025).

Obawiano się kosztów, jakie mogło przynieść otwarte poruszanie spraw wojny w mediach brytyjskich⁴⁹. W dniu 15 czerwca, nieco później niż w Izbie Gmin, baronowa Young odczytała słowa, jakie wypowiedziała wcześniej Margaret Thatcher po drugiej stronie Pałacu Westminsterskiego, o kapitulacji wojsk argentyńskich na Falklandach⁵⁰.

Zakończenie

Dyskusje nad tematem konfliktu z Argentyną w obu izbach parlamentu – zarówno w Izbie Lordów, jak i Izbie Gmin, miały największą intensywność w okresie od inwazji argentyńskich wojsk na wyspy aż po ich kapitulację. Po tym czasie problematyka wojny o Wyspy Falklandzkie przestała być dominująca w obradach parlamentarnych, choć kwestia samych wysp jest poruszana do dziś. O wojnie przypominają sankcje gospodarcze, jakimi Wielka Brytania obłożyła Argentynę. Władze argentyńskie, a także sami Argentyńczycy, pomimo przegranej batalii, nigdy nie zaniechali myśli o powrocie na Malwiny.

W parlamencie brytyjskim polemiki dotyczące walk oddały jednak miejsca rozliczeniom powojennym. Debatowano o budżecie i kosztach samej operacji. Parlamentarzystów zajmowały takie sprawy, jak upamiętnienie poległych czy parada zwycięstwa. Wspominano o raporcie, który mógłby trafić do rąk producentów sprzętu wojskowego użytego w walkach. Kontynuowano debatę na temat przyznania obywatelstwa wszystkim mieszkańcom Falklandów. Wreszcie pojawił się temat rozliczeń członków rządu za rezultaty ich działań przed konfliktem i w jego trakcie. Były to jednak najczęściej wystąpienia pojedynczych posłów, w których rzadko brali udział liderzy partii opozycyjnych. Falklandy nie były już tematem, który rozpałał dyskusje. Zwycięstwo Zjednoczonego Królestwa było niewątpliwe. Sprawa przynależności administracyjnej Falklandczyków zakończyła się przyznaniem im pełnego obywatelstwa brytyjskiego przez parlament 28 marca 1983 r.⁵¹

Sukces, jakim było całkowite zwycięstwo w walce i jednocześnie zbudowanie wsparcia międzynarodowego, pokazał skuteczność polityki Margaret Thatcher i jej gabinetu. Konserwatyści zdołali wygrać kolejne wybory do parlamentu, a Thatcher utrzymała się na stanowisku premiera, kontynuując reformy gospodarcze.

⁴⁹ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. CDXXX, Debata w Izbie Lordów, 26 V 1982, <https://hansard.parliament.uk/Lords/1982-05-26/debates/cd5926df-3a9c-4aa8-9a70-08b42826f4fb/TheFalklandIslands> (dostęp: 9 I 2025).

⁵⁰ UK Parliament, Hansard, Falkland Islands, vol. CDXXXI, Debata w Izbie Lordów, 15 VI 1982, <https://hansard.parliament.uk/Lords/1982-06-15/debates/de953c50-f141-4d11-8f3c-6c4a044c01b5/TheFalklandIslands> (dostęp: 9 I 2025).

⁵¹ M.F. Gawrycki, *op. cit.*, s. 233.

Dla Argentyny klęska w starciu zbrojnym oznaczała koniec dyktatury junty wojskowej. Prezydent Galtieri podał się do dymisji, a w następnym roku odbyły się wolne wybory do kongresu i na stanowisko prezydenta państwa. W kolejnych latach rozpoczął się proces rozliczania członków władz za okres poprzedzający atak na Wyspy Malwińskie/Falklandzkie.

Decyzje, jakie krótko po agresji argentyńskiej podejmowała szefowa rządu brytyjskiego, dowodzą, że postanowiła ona działać zgodnie ze swym wizerunkiem. Falklandy miały być odzyskane za wszelką cenę i tak szybko, jak to tylko było możliwe. Zanim jeszcze podjęto bardziej zaawansowane rozmowy dyplomatyczne, istniał już gabinet wojenny. Thatcher zdecydowała o utworzeniu, a następnie dyslokowaniu w rejonie archipelagu grupy bojowej zdolnej do odbicia wysp. Pomimo ostrożnych opinii członków jej rządu, do tej decyzji skłoniło ją zdanie tylko jednego z wysokich oficerów marynarki wojennej.

Dyplomacja brytyjska cały czas pracowała – pertraktowano w ONZ, rozmawiano z władzami argentyńskimi za pośrednictwem Aleksandra Haiga, a jednocześnie czyniono przygotowania do zbrojnego odbicia wysp. Debaty w Izbie Gmin rozpoczynał najczęściej minister spraw zagranicznych Francis Pym, a kończył minister obrony John Nott. Budowało to wrażenie, że to właśnie dyplomacja odegra kluczową rolę. Konserwatyści wychodzili w ten sposób naprzeciw żądaniom opozycji, jednocześnie starając się odebrać argumenty krytykom poczynań rządu.

Parlament był w zasadzie zaskakiwany doniesieniami o postępach wojsk brytyjskich, co też było natychmiast obudowywane zapewnieniami o kontynuowaniu starań pokojowego rozwiązania sporu. Premier wraz ze swymi przedstawicielami w Izbie Gmin zdawała relacje z rozmów międzynarodowych, nawet mówiono o międzynarodowym arbitrażu czy utworzeniu lokalnej administracji złożonej z przedstawicieli państw trzecich. Jednak okoliczności wymuszały na zgromadzonej wokół Falklandów flocie brytyjskiej określone działania.

Tak działo się aż do brytyjskiego desantu na brzegach falklandzkich. Stało się wtedy jasne, w jaki sposób będzie rozwiązany konflikt o przynależność archipelagu. Opozycji wypadało jedynie gratulować sukcesów i choć jej przedstawiciele wciąż nalegali na kontynuowanie rozmów pokojowych, działania wojskowe postępowały. Jednocześnie minister Pym przedstawiał obszerne raporty z działalności brytyjskiej dyplomacji.

Wiodącą rolę wśród opozycji miała Partia Pracy jako największa po konserwatyście siła polityczna w Izbie Gmin. Jej lider tworzył też gabinet cieni i razem z innymi członkami swej partii kreował alternatywne stanowisko, które dominoowało wśród opozycji. Wśród laburzystów już wcześniej pojawiały się głosy o możliwym zrezygnowaniu ze zwierzchności brytyjskiej nad archipelagiem. Było to dość logiczne w czasach pozbywania się dawnych kolonii, a także zgodne z ideologią

tradycyjnej lewicy. Decyzja taka teoretycznie mogłaby wpłynąć także na zmianę wizerunku kraju na arenie międzynarodowej.

Kolonialna przeszłość Wielkiej Brytanii była ciężarem w budowaniu pozytywnych relacji międzynarodowych. Dyplomaci brytyjscy musieli mieć świadomość, że każda ich inicjatywa mogła wywołać podejrzenia o próbę powrotu do polityki imperialnej. Bywało to widoczne także podczas debat w parlamencie. Partia Pracy zresztą chętnie korzystała z tego argumentu, dostrzegając w wielu inicjatywach rządu ślady dawnego sposobu myślenia.

Jednak w obliczu jawnej agresji i zmiany nastawienia społecznego czołowi politycy tej partii ostrożniej wyrażali takie opinie. Zdarzało się to jeszcze posłom o najbardziej radykalnych lewicowych poglądach. Strategią stronnictwa stało się oficjalne poparcie rządu w obliczu kryzysu przy jednoczesnym krytykowaniu go za brak efektów działań dyplomatycznych. Błędy w polityce zagranicznej miały, według posłów, wpływ na utratę wysp i mogły nawet prowokować Argentyńczyków do inwazji.

Teoretycznie porażka gabinetu Thatcher mogłaby zaowocować powrotem laburzystów do władzy. Jednak jej przegrana w tym wypadku oznaczać mogła blamaż dla kraju, a w sytuacji wzrostu poczucia dumy narodowej wśród społeczeństwa wymagano, aby stanowisko Partii Pracy było wyważone. W skrajnym przypadku jej tradycyjnie głoszone opinie mogły być odebrane jako wspierające wrogą Argentynę.

Strategią, jaką obrał Michael Foot, było ogólnikowe wspieranie rządu wynikające z troski o sytuację, w jakiej znalazło się Zjednoczone Królestwo, z jednoczesnym piętnowaniem błędów rządu lub sugerowaniem mu złych intencji. Głos mniejszych partii opozycyjnych, ze względu na sposób, w jaki funkcjonuje parlament brytyjski, nie miał takiej wagi jak wiodącej opozycyjnej Partii Pracy, ale i one obierały własny sposób funkcjonowania w tak niezwyklej sytuacji.

Liberałowie na przykład koncentrowali się na krytyce finansowania sił zbrojnych. Niedostateczne – według członków partii – wyposażenie konwencjonalnych sił zbrojnych na tle sił nuklearnych odbierało szanse na efektywne oddziaływanie Wielkiej Brytanii w regionie. To mogło ośmielać zdesperowane lokalne dyktatury, takie jak junta argentyńska, do odważniejszych agresywnych działań. Inwazja na Falklandy była tego jaskrawym przykładem. Partia Socjaldemokratyczna w osobie jej przywódcy Davida Owena zwracała uwagę na aspekt humanitarny. Ofiarami walk paść mogli także mieszkańcy wysp. Jednak choć zwykle krytykowano działania zbrojne i przestrzegano przed ich podejmowaniem, wszystkie zwycięstwa wojsk brytyjskich powszechnie fetowano gratulacjami.

Wśród partii lojalistycznych z Irlandii Północnej najaktywniejszym posłem był Enoch Powell, dawniej ważna postać w szeregach Partii Konserwatywnej, a w czasie

kryzysu falklandzkiego członek Ulsterskich Unionistów. W przeciwieństwie do czołowych partii opozycyjnych nawoływał on raczej do bardziej agresywnego działania, sugerując premier uległość.

Dziś Margaret Thatcher i okres sprawowania władzy w Wielkiej Brytanii przez Partię Konserwatywną postrzega się jako czas głębokich i z sukcesem przeprowadzonych reform gospodarczych. Jednak być może bez wojny o Falklandy nie udałooby się wprowadzić planowanych zmian. Z całą pewnością był to czas trudny i wyjątkowy zarówno dla Wielkiej Brytanii, jak i Argentyny i dla obu oznaczał pod różnymi względami przełom.

Bibliografia (Bibliography)

Źródła archiwalne

UK Parliament, Hansard, <https://hansard.parliament.uk/>

House of Commons

Falkland Islands, vol. XXI–XXV

South Georgia (Falkland Islands Dependencies), vol. XXI, CDXXVIII

House of Lords

Falkland Islands, vol. CDXXIX–CDXXXI

Źródła drukowane

Thatcher M., *Moje lata na Downing Street*, Warszawa 2012.

Opracowania

Blundell J., *Margaret Thatcher. Portret Żelaznej Damy*, Poznań 2010.

Elkins C., *Dziedzictwo przemocy. Historia imperium brytyjskiego*, Kraków 2025.

Gawrycki M.F., *Historia Malwinów (Falklandów)*, Warszawa 2018.

James L., *The Rise and Fall of the British Empire*, London 1994.

Kubiak K., *Falklandy – Port Stanley 1982*, Warszawa 2007.

Kubiak K., *Największe bitwy XX wieku. Falklandy*, Warszawa 1993.

Lisińska M., *Kraj srebrnej rzeki. Argentyna od spotkania światów do czasów współczesnych*, Kraków 2022.

Moore C., *Margaret Thatcher. Autoryzowana biografia*, Warszawa 2019.

Silk P., Walters R., *Jak działa parlament brytyjski*, Warszawa 1994.

Taylor P., *Provos: The IRA and Sinn Féin*, London 1998.

Trefler P., *Siły zbrojne i polityka w Argentynie, Brazylii i Chile. Historia i współczesność*, Toruń 2014.

Netografia

Argentyna rezygnuje z zakupu nowych myśliwców, <https://portalmilitarny.pl/wiadomosci/argentyna-rezygnuje-z-zakupu-nowych-mysliwcow/> (dostęp: 5 VII 2024).

British Nationality Act 1981, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1981/61> (dostęp: 11 VII 2025).

Enoch Powell, <https://members.parliament.uk/member/1023/career> (dostęp: 18 VII 2025).

Karta Narodów Zjednoczonych, https://www.un.org.pl/dokumenty/karta_onz.php# (dostęp: 12 XI 2024).

Leader of the House of Commons, <https://www.parliament.uk/about/mps-and-lords/principal/leader-commons/> (dostęp: 18 VII 2024).

The Michael Foot Story, http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/politics/932797.stm (dostęp: 15 X 2024).

Politics Past, <https://www.theguardian.com/politics/politicspast/page/0,9067,1207192,00.html> (dostęp: 4 X 2024).

Resolution 502 (1982) of 3 April 1982, <https://documents.un.org/doc/resolution/gen/nr0/435/26/pdf/nr043526.pdf> (dostęp: 11 XI 2024).

Notka o autorze

Mgr Radosław Borowski – absolwent Instytutu Historii Uniwersytetu Łódzkiego.

Zainteresowania naukowe: historia najnowsza Ameryki Południowej, Środkowej i innych obszarów z kolonialną przeszłością.

borad1000@gmail.com